

Editöre Mektup

Derginizin 14. cilt, 2. Sayısında Yayımlanan “*Hikâyenin İzini Sürmek: Nasreddin Hoca ve Mevlânâ’dan Hammurabi Yasalarına Metinlerarası Bir Yolculuk*” Başlıklı Makaleme Ek Bir Bilgi

Mustafa ÖZAĞAÇ*

Sayın Editör,

Makaleyi yazarken fark edemediğim fakat daha sonra gördüğüm, Mevlânâ’nın hikâyeyi kurgulayışına dair bir hususu önemine binaen ilim camiasına sunmak amacıyla bu mektubu yazıyorum.

Söz konusu makalemde, Mevlânâ’nın Mesnevî’sinin üçüncü cildinde yer alan “*Dâvud Aleyhisselam Zamanında ‘Yâ Rab, Bana Zahmetsizce Helâl Rızık İhsân Eyle’ Diye Gece Gündüz Dua Eden Şahsın Hikâyesi*”nin, Bakara sûresinde 67.-73. ayetlerde anlatılan kıssanın işârî-sûfî bir tefsiri olduğunu belirtmiştim. Ancak, Mesnevî’deki bu hikâyenin sadece Bakara sûresinde anlatılan kıssa ile ilişkisinden bahsetmenin, hikâyenin Kur’an-ı Kerim ile bağını ortaya koymak açısından eksik kaldığını sonradan görebildim. Makalenin yayımlanmasından sonra farkettiğim husus şudur ki, Bakara sûresinde anlatılan “Hz. Mûsâ ve inek kesme” kıssası ile Sad sûresinin 21-26. ayetleri arasında anlatılan “Hz. Dâvud ile koyun davacıları” kıssası bu hikâyede Mevlânâ tarafından mezcedilerek tek bir anlatıya dönüştürülmüştür. Anlıyoruz ki Mevlânâ, bu hikâyesi ile Bakara sûresindeki kıssanın tefsirini yapmakla kalmamış; hikâyenin kurgusunu oluştururken Sad sûresindeki kıssayı da işin içine katarak yeni bir kurguya gitmiştir.

Makalemde, Bakara sûresindeki kıssa ile Mesnevî’deki hikâyeyi mukayese etmiş, yapısal unsurları şu tablo ile göstermiştim:

Mesnevî’de

Hz. Davud’un zamanı

Öldürülen zengin yahudi

Kesilen öküz

Tereddütsüz kesmeye vurgu

Hayvan kesilince katili bulma süreci başlar

Bakara Sûresi’nde

Hz. Musa’nın zamanı

Öldürülen yahudi

Kesilen inek

Kesmede tereddüte vurgu

Hayvan kesilip parçasıyla cesede vurulmalıdır

Buraya kadar verdiğimiz bilgilerden sonra aynı hikâyenin Sad sûresindeki kıssa ile bağını göstermek üzere yeni bir tablo ihtiyacı doğmaktadır. Mes-

* Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi İslam Tarihi ve Sanatları / Türk İslam Edebiyatı, ORCID ID: 0000-0001-8249-3096, e-mail: mustafa.ozagac@istanbul.edu.tr

nevî'deki hikâye ile Sad sûresindeki kıssa arasındaki benzerlik ve farklılıkları sıraladığımız tablo şu şekildedir:

Mesnevî'de

Fakir davalı zengin davacıya mağlup olmuştur
Hz. Dâvud'un karşısına iki hasım davacı çıkar
Doğal yolla Hz. Dâvud'a ulaşırlar
Hz Dâvud'a sunulan mesele başta net görünür
Hz. Dâvud hükmüyle mazluma hakkını verir

Bakara Sûresi'nde

Fakir davalı zengin davacıya mağlup olmuştur
Hz. Dâvud'un karşısına iki hasım davacı çıkar
Suru aşarak Hz. Dâvud'a ulaşırlar
Hz. Dâvud'a sunulan mesele net ve basittir
Hz. Dâvud hükmüyle mazluma hakkını verir

Her iki tablo, Kur'ân-ı Kerîm'deki iki ayrı kıssanın Mevlânâ eliyle kurgulanarak aynı hikâyede değerlendirildiğini göstermektedir. Tefsir geleneği ve Kur'ân'a geleneksel yaklaşım üslubu dikkate alındığında, Kur'an'daki iki ayrı kıssayı birleştirip tek bir hikâyeye dönüştürmenin, örneğine kolay rastlanmayacak bir tasarruf olduğunu herhalde takdir edersiniz. Böylece, Mevlânâ'nın söz konusu hikâyesinin mahiyetini anlamaya yönelik ilave bir bilgiyi bu mektup yoluyla aktarmış oluyoruz. Makalemizde yapısalcı analiz yöntemiyle hikâyeye bakmak bize yeni bir bakış açısı sağladı ve bu sayede Mevlânâ'nın hikayesi hakkındaki kavrayışımızı -makalenin yayımlanmasından sonraki süreçte de- ileri seviyeye taşıyabiliyoruz.